

Πάνος Δελούκας
Διευθυντής Ελληνικού Ινστιτούτου
Γονιδιωματικής του Ανθρώπου

Ο Πάνος Δελούκας είναι Καθηγητής Καρδιοαγγειακής Γενωμικής από το 2013 και Διευθυντής του Ερευνητικού Ινστιτούτου William Harvey από το 2020 στο Πανεπιστήμιο Queen Mary University London στο Ηνωμένο Βασίλειο. Έχει δημοσιεύσει 532 άρθρα σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά (H-index 189) ενώ έχει επανειλημμένα καταταγεί στη λίστα 1% των ερευνητών με τη μεγαλύτερη επιρροή στην επιστήμη παγκοσμίως στον χώρο της Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής που εκδίδει το Thomson Reuters. Το 2024 κατατάχθηκε στην 16η θέση διεθνώς για τους καλύτερους Επιστήμονες Γενετικής από το Research.com. Είναι εκλεγμένο μέλος της Ακαδημίας Ιατρικών Επιστημών του Ηνωμένου Βασιλείου από τον Μάιο του 2018. Την περίοδο 1994 – 2013 εργάστηκε στο Ινστιτούτο Wellcome Trust Sanger Institute στο Η.Β, στην αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου γονιδιώματος, Human Genome Project, έχοντας καθοδηγητικό ρόλο στη χαρτογράφηση του καθώς και στην αλληλούχηση και ανάλυση του DNA δυο χρωμοσωμάτων (10 και 20).

Ο Πάνος Δελούκας είναι συν-ιδρυτής και εκτελεστικό μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του Διεθνούς Ερευνητικού

Ομίλου CARDIoGRAMplusC4D. Έχει πολύχρονο και σημαντικό έργο στην εύρεση άνω των 240 ανθρώπινων γενετικών παραγόντων που αυξάνουν τον κίνδυνο του ατόμου για στεφανιαία νόσο και έμφραγμα του μυοκαρδίου, έχοντας αρκετές φορές διατελέσει επικεφαλής των σχετικών διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων. Είναι επίσης, ανάμεσα στους επιστήμονες διεθνούς βεληνεκούς στον χώρο της γενετικής των παραγόντων που αυξάνουν τον κίνδυνο για καρδιομεταβολικές παθήσεις και έχει βρει πολλούς από τους γενετικούς παράγοντες που επηρεάζουν τα επίπεδα λιπιδίων στο αίμα. Είναι μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του Global Lipid Genetics Consortium and συν-επικεφαλής της ομάδας εργασίας στα λιπίδια του UK Biobank CardioMetabolic Consortium. Τον Οκτώβριο του 2020 ανέλαβε τη θέση του Διευθυντή του Ινστιτούτου WHRI που είναι το μεγαλύτερο φαρμακολογικό ερευνητικό Ινστιτούτο στο Ηνωμένο Βασίλειο, και ένα από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη.

Ελληνικό Ινστιτούτο Γονιδιωματικής του Ανθρώπου

Γονιδιωματική Ιατρική Κατανόηση - Διάγνωση & Θεραπεία Ασθενειών

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Γονιδιωματικής του Ανθρώπου (ΕΙΓΑ) είναι το πιο πρόσφατο Ινστιτούτο του ΙΤΕ. Γεννήθηκε 2 Σεπτεμβρίου 2022 με την ψήφιση του σχετικού νόμου στη Βουλή των Ελλήνων. Το πιστοποιητικό γέννησής του δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης την επόμενη μέρα. Η γονεϊκή του επιτροπή που είχε το όραμα και τη φιλοδοξία της δημιουργίας του ήταν πέντε ονειροπόλοι βιοεπιστήμονες: Ο Σπύρος Άρταβάνης-Τσάκωνας, η Ελευθερία Ζεγγίνη, ο Γιάννης Ταλιανίδης, ο Νεκτάριος Ταβερναράκης και ο Στυλιανός Αντωναράκης. Το ΕΙΓΑ είχε για αρωγό στη δημιουργία του τον τότε Υφυπουργό Ανάπτυξης Χρήστο Δήμα. Η έδρα του ΕΙΓΑ είναι στην Αθήνα.

Ποια είναι η επιστημονική αποστολή του ΕΙΓΑ; Με λίγα λόγια είναι η μελέτη του γονιδιώματος και της ποικιλομορφίας του και η σημασία του στην υγεία των ανθρώπων και στις μύριες γενετικές ασθένειες! Είναι δηλαδή ένα Ινστιτούτο που το αντικείμενο της έρευνάς του είναι στο κέντρο της βιοϊατρικής έρευνας, γιατί το γονιδίωμα που είναι το βιβλίο της βιολογικής ζωής καθορίζει, σε αλληλεπίδραση με το διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, την υγεία και τις αρρώστιες του κάθε ατόμου. Το γονιδίωμα του ανθρώπου που είναι ένα κείμενο πληροφορίας για την κυτταρική και βιολογική ζωή και ένα κείμενο ιστορίας του ανθρώπινου γένους και όλων των ζωντανών οργανισμών, πρωτοδιαβάστη-

κε σχεδόν στο σύνολο του το 2002 και περατώθηκε το 2022, άνοιξε νέους ορίζοντες για την κατανόηση, τη διάγνωση και την θεραπεία πολλών ασθενειών, συμπεριλαμβανομένων και των καρκίνων. Περισσότερες από 5.000 μονογονικές αρρώστιες έχουν διαλευκανθεί, και μερικές καινούργιες θεραπείες, είτε με φάρμακα είτε με τροποποίηση του DNA (γονιδιακές θεραπείες) έχουν ήδη αναπτυχθεί χάρη στη γνώση του γονιδιώματος. Επίσης, ο μοριακός μηχανισμός πολλών καρκίνων έχει κατανοηθεί και στοχευμένες θεραπείες έχουν ήδη μπει στην καθημερινή ιατρική πράξη.

Όμως η γονιδιωματική επιστήμη είναι ακόμα σε εμβρυική κατάσταση και χρειάζεται έρευνα δεκαετιών για να τρυγήσουμε τους καρπούς της γονιδιωματικής ιατρικής προς όφελος όλων των ανθρώπων σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Χρειάζεται η μελέτη εκατομμυρίων ανθρώπων και χιλιάδων παθολογικών καταστάσεων και χαρακτηριστικών, για να έχουμε στις δεκαετίες που έρχονται την προώθηση της υγείας των ανθρώπων βασισμένη στην γνώση του γονιδιώματος.

Το ΕΙΓΑ δημιουργήθηκε για να καλύψει αυτό το κενό της έρευνας στην Ελλάδα. Σε συνεργασία με όλα τα άλλα ερευνητικά ιδρύματα της χώρας μας που έχουν ερευνητικά γονιδιακά προγράμματα ελπίζουμε πως θα είναι ο καταλύτης για μια περιοπτη θέση της Ελλάδας στον παγκόσμιο χάρτη της γονιδιωματικής ιατρικής και της βιοϊατρικής έρευνας.

Το ΕΙΓΑ που είναι ακόμα ένα νηπιακό Ινστιτούτο, έχει όλη τη γονεϊκή υποστήριξη του ΙΤΕ. Η επιτροπή της σύστασης και λειτουργίας του είναι στη φάση της εύρεσης κτιρίου στην Αθήνα και την αρχική

οικονομική υποστήριξη για τη στελέχωση και τον εξοπλισμό του. Το πιο σημαντικό βεβαίως από όλα είναι η ποιότητα των ερευνητών και ερευνητριών που θα είναι η ψυχή, και η κινητήριος δύναμη και το μέλλον του ΕΙΓΑ. Ο προγραμματισμός είναι να συνυπάρξουν 10 εργαστήρια, τέσσερα για τη βασική έρευνα στο γονιδίωμα, τέσσερα για την εφαρμοσμένη έρευνα στις γονιδιωματικές αρρώστιες, και δύο με επίκεντρο την ανάπτυξη κλινικών εφαρμογών, διαγνωστικών και θεραπευτικών.

Οι ερευνητές του ΕΙΓΑ θα υποστηρίζονται από τεχνικές υποδομές για βιοτράπεζες, βιοπληροφο-

κή, και εργαστηριακή δυνατότητα για το διάβασμα των γονιδιωμάτων και των παραγώγων του (RNA, πρωτεΐνες, μεταβολίτες). Πρόσφατα, εξελέγη ο Διευθυντής του Ινστιτούτου, ο εξαιρετικός επιστήμονας Πάνος Δελούκας που θα είναι επιφορτισμένος με την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του ΕΙΓΑ σε συνεργασία με την Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή και τη Διεύθυνση του ΙΤΕ.

Η ελπίδα όλων μας, επιστημόνων, αρμοδίων υπουργείων, και των χιλιάδων συνανθρώπων μας με γονιδιωματικές αρρώστιες είναι η επιτυχία του ΕΙΓΑ και η συμβολή του στην καλύτερη υγεία στη χώρα μας και διεθνώς!

